

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และสังเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อหารูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่เหมาะสมสำหรับตำบลโคกโคเฒ่า โดยสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ในการสำรวจแหล่งเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่ามีแหล่งเรียนรู้ 19 แห่ง แยกเป็น 13 ประเภท ได้แก่

1. วัดโคกโคเฒ่า วัดหน่อสุวรรณ
2. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ
3. ลานกิจกรรมตลาดนัดสวนน้ำเจ้าพระยา
4. ห้องสมุดโรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า ห้องสมุดโรงเรียนวัดหน่อสุวรรณ
6. สนามกีฬาโรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า สนามกีฬาโรงเรียนวัดหน่อสุวรรณ
7. ห้องเรียนกลุ่มอาชีพการนวดแผนไทย ห้องเรียนกลุ่มอาชีพการทอผ้า และห้องเรียนกลุ่มอาชีพการเกษตรอินทรีย์
8. ร้านค้าชุมชน
9. ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
10. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโคกโคเฒ่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหน่อสุวรรณ
11. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโคกโคเฒ่า โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดอนขุนราม
12. องค์การบริหารสวนตำบลโคกโคเฒ่า
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรี

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1. ข้อมูลทั่วไปและการใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุมากกว่า 60 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,001 บาท และส่วนใหญ่ใช้เวลาว่างในการดูหนัง/ฟังเพลง/ดูละครโทรทัศน์มากที่สุด

การใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนที่มีอยู่ตำบลโคกโคเฒ่า 19 แหล่งในช่วงปีที่ผ่านมา พบว่ามีการใช้มากที่สุด คือ วัดหนองสุวรรณ รองลงมาเป็นสถานีอนามัยโคกโคเฒ่า วัดโคกโคเฒ่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโคกโคเฒ่า ห้องเรียนกลุ่มอาชีพการเกษตรอินทรีย์ ตามลำดับ สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีจำนวนผู้ใช้ค่อนข้างน้อยมาก (6.50%) ส่วนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ใช้เลย คือห้องเรียนกลุ่มอาชีพการนวดแผนไทย และห้องเรียนกลุ่มอาชีพการทอผ้า

2. สภาพความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ของแหล่งเรียนรู้ของชุมชน

สภาพความพร้อมของแหล่งเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า พบว่า ทุกแหล่งมีความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง อันดับแรกคือ วัดหนองสุวรรณ มีความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมมากที่สุด รองลงมาคือห้องสมุดโรงเรียนวัดหนองสุวรรณ วัดโคกโคเฒ่า ตามลำดับ และแหล่งเรียนรู้ที่มีความพร้อมในการใช้ทำกิจกรรมน้อยที่สุดคือ ห้องเรียนกลุ่มอาชีพทอผ้า

3. สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ และความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของชุมชน

3.1 สภาพการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของชุมชน โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบเรื่องเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน เป็นจำนวนค่อนข้างมาก (47.75-69.00%) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัดซึ่งเป็นเรื่องการจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางศาสนาแก่ชุมชน มากที่สุด และรองลงมาเป็นเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมพุทธศาสนา สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าสรุปได้ดังนี้

วัด พบว่า มีการใช้วัดในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การจัดประชุมอบรมให้ความรู้ในการแก้ปัญหาชุมชน รองลงมาคือ จัดการแสดงเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม และจารีตประเพณี และใช้ในการจัดการแสดงเกี่ยวกับภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น ตามลำดับ

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า มีการใช้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อ

ส่งเสริมการศึกษาของชุมชน รองลงมา คือ การให้บริการชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลออนไลน์ อินเทอร์เน็ต และเป็นแหล่งรวมสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ และใช้ในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศิลปะ จารีต ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น ตามลำดับ

ลานกิจกรรมชุมชน พบว่า มีการใช้ลานกิจกรรมในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การจัดบริการเครื่องเล่นสำหรับเด็กและเยาวชนของชุมชน รองลงมาคือการจัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและได้ความรู้ และใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสานใยรักแห่งครอบครัว ตามลำดับ

ห้องสมุดโรงเรียน พบว่า มีการใช้ห้องสมุดโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนโดยปราชญ์ชุมชน รองลงมา คือ การให้บริการประชาชนในชุมชนได้อ่านหนังสือ/ข่าวสารต่างๆ และการเผยแพร่วิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น และใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ ตามลำดับ

ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ พบว่า มีการใช้ห้องเรียนกลุ่มอาชีพในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์แก่เยาวชน รองลงมา คือ การศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพ และใช้ในการจัดประชุม สัมมนาและฝึกอบรมด้านอาชีพ ตามลำดับ

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน พบว่า มีการใช้ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การบริการส่งเสริมการศึกษาในระบบทางไกล รองลงมาคือ การให้บริการสืบค้นข้อมูล โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และใช้ในการจัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ ตามลำดับ

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า มีการใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ การจัดบริการเครื่องเล่นสำหรับเด็ก ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และสานใยครอบครัว ใช้จัดบริการวิชาการให้กับชุมชน และใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และมีความปลอดภัย ตามลำดับ

สถานีอนามัย พบว่า มีการใช้สถานีอนามัยในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การจัดบริการแพทย์แผนไทย รองลงมาคือการบริการเยี่ยมบ้านเพื่อให้การบริการรวมทั้งติดตามเยี่ยม เพื่อทำความรู้จัก และใช้ในการบริการทั้งในและนอกเวลาราชการ ตามลำดับ

องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า มีการใช้องค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดกิจกรรมของชุมชนมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนโดยปราชญ์ชุมชน และใช้ในการจัดบริการส่งเสริมการศึกษาในระบบทางไกล รองลงมาคือการจัดให้บริการแนะนำวิถีการสืบค้นข้อมูล หาความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และใช้ในการจัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรม ให้ประชาชนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตามลำดับ

3.2 ความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของชุมชน

ความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่าใน 9 ประเภท พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของชุมชนในแต่ละแหล่งทุกแหล่งอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการมากเป็นอันดับแรกคือ ลานกิจกรรม รองลงมาคือ วัด และห้องสมุดโรงเรียน ตามลำดับ สำหรับอันดับสุดท้ายที่ต้องการใช้คือ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ พบว่ามีความต้องการในระดับปานกลางทุกกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

วัด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดเป็นอันดับแรก คือกิจกรรมให้ความรู้ทางศาสนาแก่ชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือการจัดประชุมอบรมให้ความรู้ในการแก้ปัญหาชุมชน และการจัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตามลำดับ และจัดการแสดงเกี่ยวกับภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่นเป็นอันดับสุดท้าย

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและได้ความรู้มากที่สุด รองลงมาคือการจัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรม ให้ชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศิลปะจารีตประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น ตามลำดับ และอันดับสุดท้ายเป็นการให้บริการชุมชนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล อินเทอร์เน็ต และเป็นแหล่งรวมสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ลานกิจกรรมชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อความสามัคคีของชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสานใยรักแห่งครอบครัว และการจัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและได้ความรู้ตามลำดับ และจัดบริการเครื่องดื่มน้ำสำหรับเด็กและเยาวชนของชุมชนเป็นอันดับสุดท้าย

ห้องสมุดโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดบริการข้อมูล/ข่าวสาร/หนังสือ/สื่อต่างๆ แก่ชุมชน และจัดกิจกรรมฯ ให้ความรู้ประชาชน

เกี่ยวกับการเป็นพลเมืองที่ดีตามลำดับ และอันดับสุดท้ายเป็นการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของชุมชนอย่างต่อเนื่อง

ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามความต้องการให้จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานกลุ่มอาชีพเป็นอันดับแรก รองลงมาเป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น และการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพ ตามลำดับ และอันดับสุดท้ายมีความต้องการใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์แก่เยาวชน

ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ มากที่สุด รองลงมาคือการบริการมุมพัฒนาการศึกษาด้วยตนเอง และการจัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรม การให้บริการสืบค้นข้อมูล โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และการให้ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น ตามลำดับ และอันดับสุดท้าย มีความต้องการใช้ในการบริการส่งเสริมการศึกษาในระบบทางไกล

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ และมีความปลอดภัย มากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และสานสายใยครอบครัว และการจัดบริการเครื่องเล่นสำหรับเด็กตามลำดับ และอันดับสุดท้ายเป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

สถานีอนามัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดกิจกรรมสาธารณสุขในชุมชนตนเองและสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ริเริ่มจากองค์กรชุมชน/ท้องถิ่น เป็นอันดับแรก รองลงมาคือการดำเนินการโครงการอาหารปลอดภัย และการจัดบริการให้คำปรึกษาแก่ประชาชนตามลำดับ และต้องการให้จัดบริการแพทย์แผนไทยเป็นอันดับสุดท้าย

องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ จารีต ประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่น มากที่สุด รองลงมาคือการจัดประชุมสัมมนาและฝึกอบรม ให้ประชาชนในชุมชนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและได้ความรู้ ตามลำดับ และจัดบริการส่งเสริมการศึกษาในระบบทางไกล เป็นอันดับสุดท้าย

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ โดยจำแนกตามภูมิหลังพบว่าโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามอายุ การศึกษา และรายได้

4. ความต้องการของชุมชนต่อรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า โดยความร่วมมือจากศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนใน 6 ประเภทในระดับปานกลางทุกประเภท โดยมีความต้องการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด รองลงมาคือ ลานกิจกรรมชุมชน ร้านค้าชุมชน ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และห้องสมุดชุมชน ตามลำดับ โดยต้องการให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในระดับปานกลางทุกกิจกรรม สรุปได้ดังนี้

ลานกิจกรรมชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อความสามัคคีของชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของสมาชิกในชุมชน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสานใยรักแห่งครอบครัว ตามลำดับ และจัดกิจกรรมด้านบันเทิงต่างๆ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมและได้รับความรู้เป็นอันดับสุดท้าย

ห้องสมุดชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดบริการข้อมูล/ข่าวสาร/หนังสือ/สื่อต่างๆ แก่ชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ การเผยแพร่วิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น และการจัดการแสดงนิทรรศการในวันสำคัญเพื่อให้ชุมชนได้เรียนรู้ ตามลำดับ และอันดับสุดท้ายมีความต้องการใช้ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนโดยปราชญ์ชุมชน **ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานกลุ่มอาชีพ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือการจัดกิจกรรมเพื่อสืบสานอาชีพที่เป็นอัตลักษณ์แก่เยาวชน และการจัดประชุม สัมมนาและฝึกอบรมด้านอาชีพ ตามลำดับ และจัดการศึกษาดูงานเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพเป็นอันดับสุดท้าย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดบริการวิชาการให้กับชุมชน มากที่สุด รองลงมา คือ การจัดสภาพแวดล้อม เชื้อต่อการเรียนรู้และมีความปลอดภัย และการจัดบริการเครื่องเล่นสำหรับเด็ก ตามลำดับ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และสานสายใยครอบครัว เป็นอันดับสุดท้าย

ร้านค้าชุมชน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้จัดให้บริการสินค้าราคาต้นทุนต่ำ มากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ดำเนินการเชิงธุรกิจ รูปแบบของสหกรณ์ชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดเป็นศูนย์สาธิตของดีเด่นของชุมชน ตามลำดับ และจัดมุมข้อมูลสินค้า มุมแสดงภาพตัวอย่างสินค้า และผลิตภัณฑ์ เป็นอันดับสุดท้าย

ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะ จารีตประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่นและของต่างชาติ มากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น และการจัดกิจกรรมเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ และมีความต้องการใช้ในการจัดนิทรรศการแสดง วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นอันดับสุดท้าย

ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความต้องการรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุมชนใน 6 ประเภท โดยจำแนกตามภูมิหลังพบว่าโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตาม อายุ และการศึกษา

การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 คน สรุปได้ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าที่ทราบ มากที่สุดอันดับแรก คือ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ (15 คน) รองลงมาเป็นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (10 คน) วัดโคกโคเฒ่าและวัดหนองสุวรรณ (7 คน) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรี (6 คน) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเฒ่าและโรงเรียนวัดหนองสุวรรณ (3 คน) และโรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า (2 คน) ตามลำดับ

2. สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความพร้อม ผู้ใช้ และกิจกรรมที่ใช้จากแหล่งเรียนรู้ ชุมชนตำบล โคกโคเฒ่า พบว่า จากแหล่งเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าที่ทราบ พบว่า

1) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ ความพร้อมในระดับมาก (14 คน) ใช้สำหรับจัดกิจกรรมประชุม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพสำหรับผู้ใหญ่

2) ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีความพร้อมในระดับน้อย (7 คน) ใช้เพื่อ ส่งเสริมความรู้กับเยาวชนเด็กและผู้ใหญ่

3) วัดโคกโคเฒ่าและวัดหนองสุวรรณ มีความพร้อมในระดับมาก (7 คน) ใช้สำหรับจัดกิจกรรมส่งเสริมพระพุทธศาสนา และสืบสานประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ สำหรับ เด็กและผู้ใหญ่

4) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรี มีความพร้อมในระดับมาก (6 คน) ใช้เพื่อจัดการศึกษาและให้บริการวิชาการต่างๆ ทั้งด้านกีฬา ข้อมูลข่าวสาร จัดนิทรรศการ จัดประชุม ให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพสำหรับบุคคลทุกเพศทุกวัย

5) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเฒ่า มีความพร้อมในระดับมาก (3 คน) ใช้จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนทุกเพศทุกวัยและทุกด้าน

6) โรงเรียนวัดหน่อสุวรรณ มีความพร้อมในระดับมาก (3 คน) ใช้เพื่อให้บริการศึกษาเด็ก ๆ

7) โรงเรียนวัดโคกโคเฒ่า มีความพร้อมในระดับมาก (2 คน) ใช้เพื่อให้บริการศึกษาเด็ก ๆ

3. สถานที่จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของตำบลโคกโคเฒ่า พบว่า สถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของตำบลโคกโคเฒ่า อันดับแรก ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรี (11 คน) รองลงมาเป็น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเฉลิมพระเกียรติ (5 คน) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเฒ่า (3 คน) และโรงเรียนวัดหน่อสุวรรณ จำนวน (1 คน) ตามลำดับ

4. รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของตำบลโคกโคเฒ่า พบว่า รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของตำบลโคกโคเฒ่าที่ต้องการในความเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามลำดับดังนี้

- 1) ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ จำนวน 16 คน
- 2) ร้านค้าชุมชน จำนวน 15 คน
- 3) ห้องสมุดชุมชน จำนวน 14 คน
- 4) ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 11 คน
- 5) ลานกิจกรรมชุมชน จำนวน 7 คน
- 6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 4 คน

5. การดำเนินการกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า พบว่า

1) ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ และ ร้านค้าชุมชน ควรดำเนินการให้สอดคล้องกัน คือ การจัดประชุม ฝึกอบรมด้านอาชีพ เช่น การทำขนม เครื่องจักสาน การทำปุ๋ยอินทรีย์ การดูแลการผลิต การจัดมุมข้อมูลสินค้า มุมแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ จัดเป็นศูนย์สาธิตของดีเด่นจากชุมชน การจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์จากชุมชน และส่งเสริมการดำเนินการเชิงธุรกิจ รูปแบบของสหกรณ์ชุมชน เผยแพร่ผลงานกลุ่มอาชีพ และเผยแพร่วิชาการที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและการประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น

2) ห้องสมุดชุมชน ต้องการให้มีการจัดบริการข้อมูล/ข่าวสาร/หนังสือคอมพิวเตอร์ และสื่อต่าง ๆ

3) ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ต้องการให้จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับศิลปะ จารีตประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญาต่างๆ ของท้องถิ่นและของต่างชาติ

4) ลานกิจกรรมชุมชน ต้องการให้จัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการสร้างสรรค์และสานสายใยรักครอบครัว ด้วยกีฬาและการบันเทิงต่างๆ ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับความรู้ และจัดกิจกรรมให้บริการเพื่อดูแลสุขภาพทุกเพศ ทุกวัย โดยเฉพาะวัยสูงอายุ

5) รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของตำบลโคกโคเฒ่า ประเภทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องการให้จัดบริการวิชาการกับชุมชนด้านการศึกษาปฐมวัย จัดอบรม/ให้ความรู้ด้านการศึกษาปฐมวัย สำหรับครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. งบประมาณและข้อเสนอนั้นอื่น ๆ พบว่า งบประมาณในการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า ต้องได้รับความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และคนในชุมชน

ส่วนข้อเสนอนั้นอื่น ๆ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต้องการให้เชิญวิทยากรจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรี มาให้การฝึกอบรมวิชาการความรู้ด้านอาชีพและเทคโนโลยีสารสนเทศแก่ชุมชน

รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า

ผลการพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) ได้รูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าตามแผนภาพที่ 4.4 ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน โดยสรุปสาระสำคัญ กล่าวคือ

องค์ประกอบที่ 1: ความเป็นมา หลักการและวัตถุประสงค์

ความเป็นมา การเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม การเรียนรู้เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาคนในชาติให้มีคุณภาพที่ก่อให้เกิดทุนทางปัญญาสำหรับการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ จากแนวทางและหลักการในการปฏิรูปการศึกษาภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพื่อพัฒนาคนและสังคมให้มีคุณภาพ มีความสุข สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาการเรียนรู้ คุณธรรม จริยธรรมตั้งแต่เด็กแรกเกิด สร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในระบบ นอกกระบวนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทุกรูปแบบเพื่อให้มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อรองรับสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ พัฒนาทักษะและการเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ รวมทั้งสร้างโอกาสให้เยาวชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงจาก

อธิบายและสิ่งเสพติด มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา องค์กรท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสถาบันทางสังคมอื่นๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ แหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต จัดเป็นห้องเรียนนอกระบบ ห้องเรียนเพื่อชีวิตที่ให้ทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ และความบันเทิงสำหรับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ตามมาตรา 25 “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่ง การเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ”

ผลจากการศึกษาวิจัยทิศทางการจัดการศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยใน อนาคตสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้กำหนดกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่ 2 บนฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยเน้นการปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้ และ เสนอกลไกที่จะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ส่วนใด ส่วนหนึ่งของระบบการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เกษตรกรรม สาธารณสุข การจ้างงาน เป็นต้น ประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการเรียนรู้ คือ การเน้นความสำคัญของปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ โดยให้ระบบการเรียนรู้จัดเป็น ระบบที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ มีความสามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา และมีคุณธรรมนำความรู้ โดยอาจอยู่ในระบบการศึกษา และนอกระบบการศึกษา และมีปัจจัยและเครื่องมือต่างๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ อย่างเหมาะสมและเต็มตามศักยภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี ตั้งอยู่ที่ตำบลโคกโคเฒ่า อำเภอมะเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นศูนย์การศึกษาที่ศักยภาพ และมีความพร้อมในการจัด การศึกษาการให้บริการด้านวิชาการและเป็นแหล่งความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่ คณะวิจัยของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ตระหนักถึงภารกิจสำคัญประการหนึ่ง คือ การให้บริการวิชาการ และการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะในท้องถิ่นเขตพื้นที่ตั้งของมหาวิทยาลัย เพื่อเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน การศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบการจัดการ ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนของตำบลโคกโคเฒ่า ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการตามวิถีชีวิต ของท้องถิ่นโดยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรี กับชุมชนและ องค์กรท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

หลักการ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า จัดเป็นศูนย์การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา มีความหลากหลายสาขาวิชาการ มีสื่อและเทคโนโลยีทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในชุมชน ก่อให้เกิด การบูรณาการความรู้ ภูมิปัญญา วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมที่มุ่งเน้นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยความร่วมมือระหว่าง ประชาชนและองค์กรในชุมชน กับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โดยใช้ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี เป็นฐานในการให้บริการความรู้เชิงวิชาการ และส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชนที่ เอื้ออำนวยให้ประชาชนทุกกลุ่มทุกเพศทุกวัยเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความรู้ มีทักษะ อาชีพ มีความบันเทิง สามารถดำรงชีพอย่างมีคุณภาพ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ภายใต้ประเด็นยุทธศาสตร์การให้บริการ วิชาการเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีเป้าประสงค์ให้ประชาชนได้รับโอกาสทางการศึกษา ตลอดชีวิตตามศักยภาพ และมหาวิทยาลัยได้สร้างองค์ความรู้ที่เกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ที่ให้บริการชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตขั้นพื้นฐานสู่การเรียนรู้ ตลอดชีวิต ประกอบด้วย 6 ประเภท ได้แก่ ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ ร้านค้าชุมชน ห้องสมุดชุมชน ห้อง แสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลานกิจกรรมชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้แบบองค์รวม มีการบูรณาการวิถีชีวิต ด้านอาชีพ และเศรษฐกิจ ชุมชนบนพื้นฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่เป้าหมายชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถพึ่งพา ตนเองได้อย่างยั่งยืน
3. เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นฐานในการให้บริการความรู้เชิงวิชาการแก่ชุมชน และมีส่วน ร่วมในการเสริมสร้างและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง โดยใช้ศักยภาพของมหาวิทยาลัย ทุกด้านให้เกิดประโยชน์สูงสุด
4. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ในชุมชน อันได้แก่ โรงเรียน องค์กร การ บริหารส่วนตำบล วัด โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ และองค์กรอื่นๆ กับมหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี ในการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และตามอัธยาศัย ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้
5. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูล ข่าวสาร และองค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยสามารถนำมาใช้ประโยชน์และแบ่งปันให้กับบุคคลอื่นได้

6. เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการความรู้ของชุมชนโดยการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมไทยสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ประกอบที่ 2: ทรัพยากรและกระบวนการดำเนินงาน

ในการดำเนินงาน การบริหารและการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า โดยรวมควรมีองค์ประกอบเชิงกระบวนการตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นตามความจำเป็นที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนพึงมี คือ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม 3) ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ 4) ด้านงบประมาณ 5) ด้านการบริหารจัดการ และ 6) ด้านการประเมินผล โดยมีรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ที่ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ 6 ประเภท ได้แก่ ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ ร้านค้าชุมชน ห้องสมุดชุมชน ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลานกิจกรรมชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีทรัพยากรที่เป็นปัจจัยนำเข้าที่จำเป็นสำหรับดำเนินงานของศูนย์ฯ มี 4 Ms และ 1 P ดังนี้

1) **ด้านบุคลากร (Man)** โครงสร้างบุคลากรในการดำเนินงานภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับการพิจารณาจากชุมชน อบต.และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือก/แต่งตั้งจากชุมชน องค์กรท้องถิ่น และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ โดยมีคณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า กรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการดำเนินงาน และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งได้รับการคัดเลือก/แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร มีภาระงานในหน้าที่ต่างๆ (Job Description) ดังนี้

คณะกรรมการบริหารศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า มีหน้าที่

1. กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ในการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า
2. วางระบบการบริหารจัดการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กำหนดกฎระเบียบ การบริการและแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีของศูนย์การเรียนรู้
3. พิจารณาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
4. พิจารณาการจัดสรรงบประมาณ ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก
5. กำกับและติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานของศูนย์
6. กำหนดแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ได้มาตรฐาน

7. สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชน กับองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า ประกอบด้วย บุคลากรผู้รับผิดชอบงานใน 3 ฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ ฝ่ายกิจกรรมและบริการ และฝ่ายประสานงานและประชาสัมพันธ์ โดยบุคลากรแต่ละฝ่ายทำหน้าที่ ดังนี้

ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ ทำหน้าที่ ดังนี้

1. จัดทำแผนปฏิบัติงาน กิจกรรม/โครงการ และงบประมาณประจำปีของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า
2. จัดทำปฏิทินการทำกิจกรรมต่างๆ
3. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานและงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนฯ
4. บริหารจัดการ และดำเนินงานตามรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนฯ
5. จัดทำแผนพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนฯ

ฝ่ายกิจกรรมและบริการ ทำหน้าที่ ดังนี้

1. ให้บริการตามรูปแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ใน 6 ประเภทดังกล่าวข้างต้น
2. ให้บริการจัดประชุม/สัมมนา ให้ความรู้แก่บุคคลที่สนใจ
3. จัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ
4. จัดพิมพ์เอกสาร แผ่นพับ เว็บไซต์ เผยแพร่งาน ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ
5. รายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ เพื่อการประเมินและประกันคุณภาพ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์และประสานงาน

1. ประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
2. ประสานงานกับชุมชนเพื่อสร้างความร่วมมือในการดำเนินงาน
3. สืบหาความต้องการและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2) **ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม (Places and Environment)** หมายถึง

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรี และสถานที่เครือข่ายที่ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า ประกอบด้วย 6 ประเภท ได้แก่ ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ ร้านค้าชุมชน ห้องสมุดชุมชน ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลานกิจกรรมชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3) **ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก (Materials)** หมายถึง เอกสาร หนังสือ สื่อ เทคโนโลยี อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น สำหรับการจัดการเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ทั้ง 6 ประเภท ที่เอื้ออำนวยให้ผู้ให้บริการศูนย์การเรียนรู้ได้ เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) **ด้านงบประมาณ (Money)** ในการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล โคกโคเต่า จังหวัดสุพรรณบุรี ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและชุมชนมี 3 ส่วน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต องค์การบริหารส่วนตำบลโคกโคเต่า จังหวัดสุพรรณบุรี และ ค่าบริการ และงบสนับสนุนอื่นๆ

5) **ด้านการบริหารจัดการ (Management)** กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้งาน ทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ใช้วงจรการบริหารจัดการงาน คุณภาพ PDCA กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้งานทั้งหมดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลอย่างเต็มที่ ใช้วงจรการบริหารจัดการงานคุณภาพ PDCA ผสานกับการบริหาร แบบมีส่วนร่วม (Participative Management) โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรอื่นๆ ในตำบลโคกโคเต่า และมหาวิทยาลัยราชภัฏ สวนดุสิต ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรีได้ร่วมกันดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการบริหาร จัดการงานคุณภาพ กล่าวคือ มีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน (Participative Planning) ร่วมปฏิบัติงาน (Participative Doing) ร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน (Participative Checking) และร่วมปรับปรุงและพัฒนา (Participative Acting) รวมถึงการร่วมส่งเสริมผลักดันให้ การดำเนินงานทุกกิจกรรมของศูนย์การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพและได้

รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเต่า เป็นศูนย์การเรียนรู้แบบองค์ รวมประกอบด้วย 6 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

5.1) **ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ** เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการให้บริการองค์ความรู้ใน การทำงานและการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาตนเองและชุมชนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เผยแพร่ผลงานกลุ่มอาชีพ การดำเนินงาน การร่วมมือ การฝึกและพัฒนาทักษะอาชีพ

5.2) **ร้านค้าชุมชน** เป็นการจ้ดร้านค้าสำหรับชุมชนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การดำเนิน เชิงธุรกิจชุมชน โดยพัฒนาไปในรูปแบบของสหกรณ์ชุมชน และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนเน้นการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตของ แหล่งชุมชน และดำเนินการตลาดร่วมกับชุมชน ซึ่งร้านค้าชุมชนจัดบริการสินค้าราคาต้นทุนต่ำ

เพื่อเป็นทางเลือกของผู้บริโภคในชุมชน และเป็นศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีมุมข้อมูลสินค้า มุมแสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ ศูนย์สาธิตของดีเด่นของชุมชน

5.3) ห้องสมุดชุมชน เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน และศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองโดยให้บริการข่าวสารและความรู้ต่างๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ และความเคลื่อนไหวของประเทศและของโลกให้ชุมชนมีโอกาสเข้าถึงข้อมูลอย่างสะดวกรวดเร็ว รวมถึงการสื่อสาร การสืบค้นข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์

5.4) ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ที่แสดงถึงศิลปประเพณี ประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งมีอัตลักษณ์ ความเชื่อและประเพณีเป็นของท้องถิ่น

5.5) ลานกิจกรรมชุมชน เป็นสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกันของชุมชน ช่วยเสริมสร้างพัฒนาการและการเรียนรู้ของประชาชนทุกเพศทุกวัย ได้แก่ กิจกรรมด้านกีฬา ดนตรี การสันตนาการ การสังสรรค์รวมกลุ่ม เป็นเวทีสำหรับปราชญ์ชุมชน และสานสายใยแห่งครอบครัว

5.6) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้ปกครอง พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็กในระดับปฐมวัย เป็นสถานที่ที่จัดให้เด็กได้เรียน เล่น อย่างมีความสุข มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาจากประสบการณ์ตรง เพื่อพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครองและผู้เลี้ยง

6. ด้านการติดตามและประเมินผล

คณะกรรมการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้ กำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ตามหลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีดำเนินการ โดยมอบคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายแผนงานและงบประมาณทำการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บริการการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ไปใช้ประโยชน์ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานประจำปีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์ในปีต่อไป โดยคณะกรรมการบริหารงานศูนย์การเรียนรู้พิจารณากำหนดตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานของลักษณะที่พึงประสงค์ กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน ลักษณะกิจกรรมที่ควรจัดของศูนย์การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีทิศทางตามมาตรฐานการบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนของกรมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

องค์ประกอบที่ 3: เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ

การบริหารจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าตามกระบวนการในรูปแบบที่นำเสนอจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ จำเป็นต้องคำนึงถึงเงื่อนไขแห่งความสำเร็จซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มี 3 ประการ กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน การประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามลำดับดังนี้

1. สภาพแหล่งการเรียนรู้ ปัญหาและความต้องการการจัดการศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า

สภาพแหล่งเรียนรู้ชุมชนที่มีอยู่ในตำบลโคกโคเฒ่า 19 แห่ง ในความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าทุกแหล่งมีความพร้อมและมีการใช้แหล่งเรียนรู้ทำกิจกรรมต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง แหล่งที่มีความพร้อมมากเป็นอันดับแรก คือ วัดหนองสุวรรณ รองลงมาเป็นสถานีอนามัยโคกโคเฒ่า วัดโคกโคเฒ่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโคกโคเฒ่า ห้องเรียนกลุ่มอาชีพเกษตรอินทรีย์ ส่วนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ได้ใช้เลย คือห้องเรียนกลุ่มอาชีพการนวดแผนไทย และห้องเรียนกลุ่มอาชีพการทอผ้า สำหรับเรื่องการจัดกิจกรรมให้ความรู้โดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทราบเป็นจำนวนค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางศาสนาแก่ชุมชนมีมากที่สุด และรองลงมาคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมพุทธศาสนา ขณะที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้นำชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าแหล่งเรียนรู้ชุมชนบางแห่งมีความพร้อมมากและมีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมของชุมชนอยู่สม่ำเสมอ แสดงให้เห็นถึงมุมมองที่แตกต่างกันตามบริบทในชุมชน (ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพชุมชน และสมาชิกในชุมชน) และภูมิหลังของประชาชนอันได้แก่ การศึกษา อาชีพ และรายได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของประสิทธิ์ นิยมจินดา และคณะ (2544) ในเรื่องกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนโดยใช้เศรษฐกิจชุมชน : กรณีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโพธิ์มี ซึ่งพบว่ากลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่มในชุมชนพื้นที่ทำการวิจัยสามารถบริหารจัดการกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของกลุ่ม สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความต้องการและสภาพของท้องถิ่น ความมุ่งมั่นของกลุ่มสมาชิกซึ่งมีความสนใจ ความต้องการที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลวิจัยของสุกฤตา

จันทรวิมล (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หลังปี พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พบว่า การให้บริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีการจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชนซึ่งได้จากการสำรวจ ในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อย แต่ในบางแห่งมีการรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อขอให้จัดการอบรมส่งเสริมความรู้ในการประกอบอาชีพหลัก และการหารายได้เสริม ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่ที่มีความพยายามที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา โดยสร้างความผูกพันเป็นเจ้าของร่วมกัน

ความต้องการแหล่งเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์การศึกษาสุพรรณบุรี และชุมชนโคกโคเฒ่า โดยภาพรวมพบว่าสมาชิกในชุมชนมีความต้องการในระดับปานกลาง แต่กลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาในชุมชน รวมถึงผู้นำเยาวชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความสนใจ ต้องการให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นมีการบริการเชิงวิชาการอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มเหล่านี้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ชุมชนมากกว่าตามที่ภารกิจที่รับผิดชอบสอดคล้องกับผลศึกษาของ สุกฤตา จันทรวิมล (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หลังปี พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พบว่าการให้บริการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนควรมีการจัดกิจกรรมตามความต้องการของชุมชน และแนวทางในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษามีส่วนช่วยผลักดันให้การดำเนินการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนประสบความสำเร็จ การสำรวจข้อมูลความต้องการของชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนงาน ควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของชุมชนให้เหมาะสม และพบว่าศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อชุมชนที่เหมาะสมเนื่องจากชุมชนได้มีส่วนร่วมมาก ประชาชนได้มีแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

2. รูปแบบการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า โดยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุพรรณบุรีและชุมชน

รูปแบบการจัดการจัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่า ตำบลโคกโคเฒ่าจากผลการวิจัยมีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ องค์ประกอบเชิงหลักการและวัตถุประสงค์ องค์ประกอบเชิงกระบวนการ และองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ โดยมีหลักการและวัตถุประสงค์

ให้จัดศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลโคกโคเฒ่าในลักษณะแหล่งเรียนรู้แบบบูรณาการ มีความหลากหลาย วิชาการสอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชนและความต้องการของท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและทักษะชีวิต สามารถนำประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ได้ ในองค์ประกอบเชิงกระบวนการ ประกอบด้วยด้านบุคลากรมีโครงสร้างการบริหารการจัดการ และการดำเนินงานในรูปแบบ คณะกรรมการ บุคลากรและงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานประกอบด้วย 3 ฝ่ายคือ ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลและเอกชน และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต มีการจัดอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อม สื่อ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม ด้านการให้บริการของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ประกอบด้วย 6 ประเภท คือ ห้องเรียนกลุ่มอาชีพ ร้านค้า ชุมชน ห้องสมุดชุมชน ห้องแสดงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ลานกิจกรรมชุมชน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีระบบการประเมินผลการดำเนินงานในทุกชั้นตอน และในองค์ประกอบเชิงเงื่อนไขการนำรูปแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตำบลโคกโคเฒ่า ไปใช้ พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานที่สำคัญมี 3 เงื่อนไข คือ การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน สอดคล้องกับผลศึกษาของสุกฤตา จันทรวิมล (2545) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หลังปี พ.ศ. 2545 ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 พบว่าสภาพการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านการบริหารจัดการ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้เพื่อกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และบุคลากรประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชนซึ่งส่วนใหญ่ มาจากการคัดเลือกและแต่งตั้งโดยศูนย์บริการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ โดยมีคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ความเห็นชอบ

แนวทางในการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนโคกโคเฒ่า โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็นฐานความรู้ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ตามผลวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งหวังให้คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และคนมีความสุข และเป็นการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากแหล่งวิทยาการต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2552) ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ /ประเภท ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและมีคุณภาพ จึงโดยกำหนด

แนวทางการปฏิรูป 1) รณรงค์ให้คนไทยมีนิสัยรักการอ่านเป็นวาระแห่งชาติและส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อที่มีคุณภาพและราคาเหมาะสม 2) พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและโครงสร้างพื้นฐานให้เอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ 3) พัฒนาห้องสมุดชุมชน ให้กระจายอย่างทั่วถึงในลักษณะห้องสมุดที่มีชีวิต 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบอื่นๆ ที่หลากหลาย มีคุณภาพ และกระจายอย่างทั่วถึง เช่น ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ศูนย์การศึกษาตลอดชีวิต พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ อุทยานประวัติศาสตร์ เพื่อเปิดโอกาสการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต 5) ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นสังคมเพื่อเอื้อต่อการศึกษาและเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน/ท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้ และพัฒนาก การเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี, 2553)

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะแยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์

ข้อเสนอแนะชุมชน

- 1) ชุมชนควรพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้มีความพร้อมสำหรับใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ทุกแหล่งให้มากยิ่งขึ้น
- 2) จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ามีการทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ในการนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทั่วถึงและต่อเนื่องให้ประชาชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
- 3) ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนในชุมชนทุกหมู่บ้านเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง
- 4) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพภายในและภายนอกชุมชน
- 5) ควรมีการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 6) การดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามผลการวิจัยนี้จะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าประสงค์ก็ต่อเมื่อชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้นำชุมชนจึงควรสร้างจิตสำนึกในเรื่องนี้ให้แก่ทุกคน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลกระทบจากการวิจัยจะช่วยเสริมสร้างชุมชนโคกโคเฒ่าให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้อาจกำหนดแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามอัครยาศัยจากแหล่งเรียนรู้ชุมชนแยกตามมิติต่างๆ ได้ดังนี้

1) ด้านการเมือง

ส่งเสริมการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ด้านการเมืองและการปกครองในระบบอบประชาธิปไตย รวมถึงกฎหมายต่างๆ ผ่านสื่อ หนังสือพิมพ์ เอกสาร หรือกิจกรรมการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ชุมชน

2) ด้านสังคม

ส่งเสริมการเรียนรู้/การศึกษาตลอดชีวิต ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงวัยผู้สูงอายุ ให้คนสามารถพัฒนาตนเองจากการเรียนรู้ สามารถแก้ปัญหาการดำรงชีวิต มีทักษะในการประกอบอาชีพ ยกกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

3) ด้านเศรษฐกิจ

ทุกภาคส่วนควรสนับสนุนการสร้างกลุ่มอาชีพตามบริบทของท้องถิ่น การประกอบธุรกิจชุมชน สร้างเครือข่ายทางด้านการตลาด และพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ได้มาตรฐาน

4) ด้านสภาพแวดล้อม

การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ชุมชนประเภทสวนสาธารณะลานกิจกรรมชุมชน ห้องสมุดชุมชน พิพิธภัณฑ์ รวมถึงวัดวาอาราม โบราณสถานหรือสถานที่สำคัญต่างๆ ของชุมชนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีตามมาตรฐานแหล่งเรียนรู้ มีส่วนช่วยให้สภาพแวดล้อมทั่วไปของชุมชนดียิ่งขึ้น

5) ด้านวัฒนธรรม (การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น)

ควรจัดตั้งแหล่งเรียนรู้หรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดแก่เยาวชน โดยการจัดนิทรรศการการแสดงตามประเพณี วัฒนธรรม และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายขอบเขตพื้นที่การวิจัยให้ครอบคลุมทั้งประเทศเพื่อหาต้นแบบของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่มีมหาวิทยาลัยอยู่ในพื้นที่

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวัดมาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตจากแหล่งเรียนรู้ชุมชน